

Kosmisk ljudcistern i Svanö

Vi har lagt oss på mjukhårda britsar i en cirkel på golvet i den stora cisternen. I ett nära kompakt mörker börjar ett svagt ljus smyga in från sidan uppe i kupolen, samtidigt som ett lika svagt och dovt ljud strömmar in och fyller cisternen. Man vet inte varifrån ljudet kommer, som den vana vi har att försöka lokalisera allt, men det tar allt större plats, utvidgas, sjunker tillbaks, växlar, och bygger allteftersom en högstämnd och dramatisk ljudbild där man själv är placerad i mitten och omringad av, som mitt i stormens öga. Det är som ett kosmiskt väder där molnen tornar upp sig, inför den alltmer tecknade kupolen känns det som om jag är en ensam rymdfarare svävande framför ett främmande planet, som inne i en science fictionfilm, en vaken dröm. Det märkliga är att den uppochnedvända svindeln och det molande ljudet inte oroar mig, jag svävar fritt och behagligt, tyngdlös och med blicken riktad mot den egendomligt främmande sfären framför mig.

Så småningom ökar det massiva ljudet, dovt mullrande, som väntar man på en åksmäll, innan det sakta sjunker tillbaks och blandas med fågelkvitter som man inte vet om det kommer inifrån eller från den vackra lövskogen utanför cisternen, men stormen ebbar ut och främmande surrealistiska kupolen ligger stilla badande i ett jämt avmätt ljus, avlägsen men lika påtaglig som ointaglig. Konserten är slut men man vill ligga kvar.

Ljutföreställningen "7 winds" svepte in i den jättelika gamla oljecisternen – The tank – på midsommardagen ute på Svanö i närheten av Sandöbron. Cisternen har sedan några år tillbaka förvandlats till ett unikt akustiskt rum för ljudkonst, performance, och andra event som använt sig av dess extrema förutsättningar. Den arkitektoniska rymden ger en efterklang på upp till 25 sekunder! Medverkande för årets ljudbild var Output Arts (London), Lee Berwick, Björnola Lind, Mikael Öberg, Maria Bervelius, Daniel Nilsson. Det fyra timmar långa ljudverket var uppdelat på sju halvtimmesavsnitt där ny publik lotsades in vid varje parti. En vindharpa på taket fångade in en vind för varje tillfälle och blev utgångspunkter för improvisationer med ljud och ljus.

Hur lyssnar man till ljud? Under så gott som hela det avsnitt jag deltog i betraktade jag kupolen, allt annat var i mörker, hur ljussättningen om än svagt förändrade och växlade bilden, hur jag kunde iaktta den komplexa konstruktionen av stänger och vajrar som håller uppe taket, hur mystisk och egendomlig den såg ut, samtidigt som ljudkompositionen förtätade min upplevelse, liksom succesivt drog och spände min syn och min hörsels tankar och känslor. Några minuter mot slutet slöt jag ögonen bara för att lyssna till ljudet, och det är möjligt att en helt annan inre bild började utveckla sig. Men

cisternens egenhet är tveklöst, förutom den oerhört särpräglade akustiken, dess inre arkitektur och uttryck som rätt utnyttjad förflyttar lyssnaren till ett ansenligt äventyrslandskap att vandra in och förlora sig i. Vi vill ju ändå gärna se var vi befinner oss när något märkligt upptar vårt medvetande, var ljudet och ljuset kommer ifrån, vår nyfikenhet gör att vi håller alla sinnen öppna.

För mig var det första gången jag besökte cisternen på Svanö. Ett rostrött och vindpinat skal inbäddad i grönska vid Ångermanälven visar sig, som konstnärligt laboratorierum, bära på en kulturell kvalitet och dignitet av inte bara ångermanländsk utan snarare europeiskt mått. Jag ser fram emot nästa år, och hoppas verkligen att Kramfors kommun hakar på Umeå 2014 med denna fixpunkt!

Text och foto: Jan K Persson

Volym 2013-06-24